

MENTOR

LIST ZA SREDNJE-
ŠOLSKO DIJAŠTVO

Št. 10. ::: Letnik II.

Urejuje

Anton Breznik

Oblastem odgovoren

Alojzij Markež

Za leto 1909/1910

Vsebina.

Študent naj bo . . . (F. S. Finžgar.) (Dalje)	217
La Carnia. (Jos. Lavtižar.)	222
Nedeljsko jutro v naravi. (Prof. Fr. Pengov.)	226
O francoski revoluciji. (Josip Logar.)	230
Za lisico. Lovske slike. (Fr. Ks. Stržaj.) (Dalje in konec.)	234
Navod za šahovo igro. (A. Uršič.) (Dalje.)	237
Droblj: Silvin Sardenko: Marijino kraljestvo na Jutrovem	240

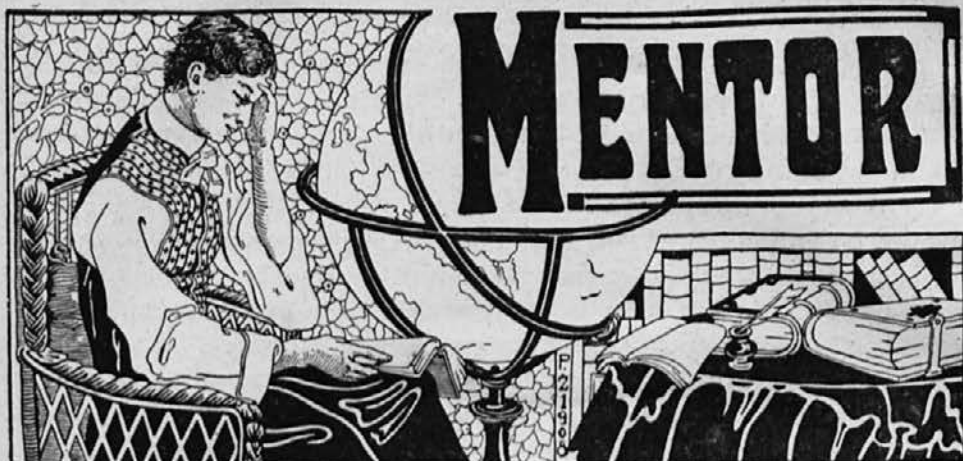

Lepa priložnostna darila. Največja in najbogatejša tvorniška zaloga.

Dobro in poceni se kupi le pri meni, kar je obče znano. — Ure budilke od 3 K naprej; ulel-naste lepe anker ure od K 4.90 naprej; srebrne čil. rem. ure od 7 K naprej; srebrne anker-rem. ure od 10 K naprej; diamantni prstan od 12 K naprej; briljantni prstan od 30 K naprej. — **Lepe novosti v kina- in pravem srebru po znižanih cenah.** Naročite nove cenik s koledarjem tudi po pošti raztopi. — Singerjevi šivalni stroji od 60 K naprej, tudi za pletenje (pouk brezplačen).

Fr. Čuden, trgovec in urar v Ljubljani.

Izhaja v zavodu sv. Stanislava v Št. Vidu nad Ljubljano prvega dne vsakega meseca in stane za dijake dve kroni, za druge naročnike štiri krone na leto.

Letnik II.

List za srednješolsko dijaštvo.

Štev. 10.

F. S. Finžgar:

Študent na bo . . .

(Dalje.)

Kaj poreko oče . . .

Ko so se zbrali prvi dan novega semestra dijaki v šoli, je Francelj strmel. Sam je prinesel seboj žalost in resnih naklepov dobro vrsto — součenci so pa bili prešerno veseli in razposajeni. Da so odličnjaki z zmagoslavnim nasmehom gledali po razredu in se pogovarjali hrupno — temu se Francelj ni čudil. Da so pa zadnje klopi, koder je »bila toča« brez usmiljenja, kar norele, tega ni razumel. Zakaj kljub karnevalu in pomarančam, katere je nalovil, kljub Jakobemu tolažilu, se v Franceljno srce ni naselila radost. Ni bila še izgovorjena zadnja in edina beseda, katera je bila Franceljnu dotlej — edini dogma dejanja in nehanja: Očetove besede ni še slišal. Od doma je sicer prejel kratko in resno pismo, da oče pridejo čim preje v Ljubljano in da se tedaj doimenijo, kaj bi z njim. Druzega nič.

Prav ta hlad, ki je dihal iz pisma, je bil za ponesrečenega študenta (kakor) strup. Od očeta pa tako pismo? Na zadnji strani — dvakrat je pogledal — nič pristavka od matere! Še to povrhu! Torej molk — taka žalost in jeza, da utihne celo svarilna beseda, — in se srce v bridkosti zapre in joka samo vaše grenke solze in govori samo sebi žalostne besede, katerih grenkosti ne preneso usta in ne sliši uho.

Francelj se je natanko domislil takega molka, kakor ga je doživel doma. Razžaljen je bil glavar družine tako bridko, da je izpregovoril v navalu jeze — in beseda, ki je prišla na dan, je bila kletev. In ko je bila izgovorjena iz ust, ki je niso poznale, je udarila po družini kakor božji bič. Materi so se udrle solze, sivi ded se je poslovil od peči in brez besede odšel k sosedovim, otroka — Francelj in Janezek — sta se stisnila v temen kot in prisluškala v trepetu.

Oče je pa pomaknil pokrivalo globoko na oči — in obmolknil. Nad družino, kjer je postavila tron tiha ljubezen, se je nagnila grenka teža — očetovega molka. In ko so sedli k večerji, se je vrnila skleda s komaj dotaknjeno jedjo nazaj v kuhinjo. Tudi jed je bila vmešana z grenkostjo — očetovega molka. Rožni venec, ki je polglasno izgovarjan po večerji kipel pod leseni strop kot spravna daritev, je oblažil očetovo razžaljenje, iz srca se je rodilo odpuščanje, in ko je oče iz kanglice pokropil hišo in izpregovoril: »da božja pomoč ostane vedno pri nas« — so se razjokala vsa srca v radosti.

Te družine sin je bil Francelj, in tega molka strah ga je prevzel ob hladnem pismu in zato je strmel sredi veselega vrveža sošolcev.

Mrakotnega lica je stopil razrednik Valentin v sobo. Vrata je zaloputnil, da so se odzvale šipe na oknih. Tudi kateder je zaprl, da je počilo kakor strel.

»Ni bila žetev tako bogata, da dvigate po nepotrebnem toliko prahu. Nismo dejali vevnice iz rok. Poslednje bo gorje od prvega! Kdor noče, mu ni pomoči — nollenti non fit iniuria . . .«

Tako je izpregovoril prvi hip novega semestra profesor Valentin, in njegovo oko je vnovič poiskalo zadnje klopi, kjer so sedele izdesetkovane vrste učencev. Nato je vzel v roko knjigo, premeril cvrkajočih korakov sobo gorindol, zroč zamišljeno v tla, potresajoč pomalem z glavo, kakor bi odganjal strupene misli — potem pa takoj začel: pronomina personalia.

Francelj je poslušal, kakor je bil dodobra sklenil. Trikrat ga je vščipnil zahrbtni sosed — repetent Vihar — pa je potrpel voljno to krivico, da mu ne bi ušla beseda profesorjeva. Zdelo se mu je celo, da je razrednik parkrat z milejšimi očmi pogledal nanj, posebno ker je dvakrat to uro dvignil roko, kar je bilo v zadnjih klopih dogodek, ki je bil skoro v spotiko trdovratno nazadnjaškemu oddelku.

Vendar pa Franceljovega srca ni pomiril niti pogled, celo pohvala profesorja Mihaela zadnjo uro ga ni ogrela. Nad njim in njegovo usodo je viselo mračno vprašanje: Kaj porekó oče? Dokler ne bo izpregovorjena ta edinoveljavna sodba za sina, tako dolgo ni prostorčka v srcu, kjer bi se zasmejala radost.

Ko je šel po stopnicah v stanovanje, je zaslišal s hodnika očetov glas. Kakor nekdanj Izraelci pod Sinajem ob gromu zapovedi, tako je okamenel Francelj sredi stopnic in se stisnil k steni. Srce mu je vstrepetalo. Prisluhnil je.

»Tako? — Da nima izpričevala? — Skril ga je, paglavec!« Te očetove besede je vjel. Regina ga je tožila, da ne pokaže izpričevala in se izgovarja trdovratno: ga nimam.

»Ponj!« je hipoma sklenil.

Sredi temnih stopnic je sezul škornje in se brezslušno splazil na podstrešje, kjer je izpod opeke vzel dokument in se neopažen vrnil do škornjev.

Še nikdar se mu ni zdel oče tako ogromen velikan, kakor to uro, ko je stal pred njim — grešnik pred sodnikom.

»Tako, fant! ti si doštudiral! Dosti draga je latinščina, s katero boš klical praseta na gospesvetski gmajni. Zakaj gor te popeljem. Pa takoj!«

Kakor je bila trda ta beseda in žuganja polna, se je je Francelj vendar pravzaprav razveselil v svojem srcu. Samo da je bila beseda — da ni bil molk!

»Nisem mogel, oče,« je izpregovoril Francelj in segel v žep po ruto.

»Le, kaj si imel opravka, da nisi mogel? Ni živine pri hiši, da bi jo vardeval, niso pridelali koruze, da bi jo robkal in statev tudi ne, da bi sukal za tkanje.«

Ker so študentu kapale solze po licih, se je oglasila Regina.

»Oče, ne zamerite, Vi ne razumete. Ljubljanske šole so hude!«

»Hude, hude, že razumem, pa za očetove groše hude, ne za fanta!«

»I, no, Matevžek, govori ti!«

Regina je namignila sinu na pomoč.

»Takole je, oče: Če bi se bil Francelj nočindan učil, morda bi bil zlezal do — nemščine. Tam bi ga pa deset inštruktorjev ne bilo rešilo. Če ne zna — pa ne zna. V enem mesecu se ne vlije v glavo, kar se drugod dve, tri leta učijo.«

»Pa menda ni samo nemščina! Kje imaš izpričevalo?«

Francelj ga je potegnil iz žepa in ponudil očetu.

Regina se je zavzela.

»Viž ga! Ponoči sem mu stikala po žepih in knjigah za izpričevalom. Kje si ga imel?«

Francelj ni odgovoril, Matevžek je pa očetu razlagal rede.

»Da si mi doma takoj po šoli popoldne. Dodobra se posvetujem, kaj bi s teboj.«

Oče se je okrenil in nič ni rekel »z Bogom«, tudi Regini ne.

Krog četrte ure se je oče vrnil in z njim bogoslovec Nace, Franceljnov strnič. Njega je oče poklical za razsodbo.

Študent je sedel na skrinjici, ko sta vstopila. Na kolenih je imel zaprto knjigo, zamišljen in nemiren, kako se odloči: Ali pastir v Korotanu na gospesvetskem polju — ali še nadalje študent. Resnica je bila, da Franceljnu ni bilo kdovekaj do nadaljnega študiranja. Ali zelo bridko je pa bilo spoznanje, da bi moral za kaznen mimo doma — past v tuje kraje in ne lepih zvončastih krav, tudi ne bele črede ovčic, ampak svinje. Kakor izgubljeni sin v zgodbah. In natanko je že videl sebe, kako se bo raztrgan in umazan spopadel z umazanimi živalmi za ostanke ob koritu. »O,« je vzdihnil bolešno. »Ali je bilo tega treba?«

Bogoslovec Nace je stopil predenj in mu govoril dolgo pridigo. Francelj jo je tiho poslušal, toda njegovega srca se te besede niso

kar nič dotaknile. Dogma je edino očetova beseda — vse drugo — se poslušaj — pa se ne sliši.

Ko je dogovoril strnič Nace študentu, se je obrnil do očeta.

»Kakor sem Vam rekel, stric; ostane naj. Pravzaprav bi bil resnično moral v peti razred in ne v latinsko. Če pade še enkrat — ni izgubljeno leto. Saj je dobro, da dobi trdno podlago takoj spočetka. Drugo leto se bo šele pokazalo, ali je za šolo, ali ni. Le poskusite!«

»Dobro govoriš za fanta, za očeta so pa take poskušnje hentano drage. Pa naj bo. Sin, ti pa zapomni, tukajle je priča: Ti troški, ki jih imam morda po nepotrebem s teboj, se ti odtegnejo pri doti, če je sploh kaj bo. Ne boš zapravljal meni — zapraviš sebi — negodnik!«

Ko je oče naročil še gospodinji: »Trdo ga imejte in privežite ga na kratko,« je oprtal bisago in odšel resen in strog, kakor vtelešena božja in človeška zapoved.

Osveta.

Na stanovanju se je izvršil za Franceljna važen dogodek. Takoj prve dni v novem semestru se je naselil namesto Pepeta — študent Pepi, drugošolec. Ime in kroj sta Franceljnu takoj dokazala, da ni revne hiše sin. Tudi pri mizi je bilo taisto. Regina je Franceljnu razložila, da plačuje Pepi pet goldinarjev več na mesec in da mora zato imeti boljše hrano. Vse to Franceljna ni nič motilo in pohujševalo. Radoveden je bil edinole: kakšen je ta fant. Pravo veselje je doživel, ko mu je Pepi prvi večer razodel, da ima tudi tri dvojke. To dejstvo ju je takoj zblížalo; ptiča iz enega gnezda!

Kaj pa značaj?

»Pepi — Pepi, kratke hlačke, mehki čizemčki — Bog ve — Bog ve . . . Mehek bo, cmerav in piškav.« Takole je tuhtal Francelj in opazoval izpod čela novega tovariša.

Ali na njegovo radost se je kmalu pokazalo, da je ta gospodek le umetno narejen. Pod obleko je plula zdrava kmetiška kri, v par dneh sta bila že kakor brata, in celo Jaka je užival ljubezen novega stanovavca kljub svoji črni delavniški obleki. Vse stanovanje je kar oživel z njegovim dohodom. Pepi se je razvil že prvi teden — in čedalje večjemu razvijanju ni bilo ne konca ne kraja. Zanj ni bilo ne strahu očetovega, ne besede Reginine, ne dvojkinine šibe. Ni ga bilo, ki bi bil nategnil brzdo sinčku-edinčku bogate kmetiško-trgovske hiše.

Kakor se je Francelj novega tovariša razveselil, se je ob tem razvoju vendarle zdrznil in pomislil. Ali kdo bi se ustavljal? Pepi je imel denar, imel sladčic od doma — imel vse — in vsega je bil deležen Francelj. Zato je (samo postal za hip na tej novi poti — potem jo) ubral radosten za Pepijem.

Zunaj je vsvetela pomlad. Francelj jo je občutil kakor gorska roža, ki v vročem hrepenenju prebode sneg in nad njim — nepo-

čakana — vzbrsti in zacvete. Pepi pa ga je vodil na steze, katerih Francelj doslej še ni poznal, vun od prahu in ropota — v probujeno naravo.

Ker sta morala skrbeti za zbirke, Pepi za botaniko — Francelj za hrošče — sta jo urezala vsako prosto popoldne iz mesta: Tivoli, Golovec in Šmarna gora — to je bilo njuno torišče. Pozno pod večer sta se šele vračala — trudna, umazana in lačna. Drugi dan sta vlekla v šolo rastlin in hroščev, kakor jih ni imel nihče. Toda zato sta bila redno nepripravljena iz vseh predmetov in kmalu sta se privadila dvojkam, kakor biču ciganova kobila. Beg za izrednimi hrošči in rastlinami pa je vzplamtel v pravo strast, in za Franceljna se je razvil v koristno obrt. Začel je pravo trgovino s hrošči, katere so z veseljem in drago plačevali gosposki odličnjaki, ker je profesor Alfonz kot pogoj dobrega reda postavil: lepo zbirko.

Vsled tega je kmalu nedostajalo delavniških prostih ur — zato sta dodala še nedeljo.

Pepi je zvedel, da so se pojavili v rakovniških bazarjih obrobjeni kozaki. To je razodel Franceljnu in oborožena z mrežami sta šla nadnje v nedeljo popoldne.

Krasota, tak lov! Čepela sta vsak s svojo mrežico v ločju, bosih nog, do kolen pogreznjena v blato. Nista izpregovorila in se nista ganila, da ni plusknil val po tolmunu in preplašil »divjačine«. Nad gladino je trepetajoče frkal kačji pastir, zbor mušic je plesal veselo svatbo in tenki drsalci so bliskotno smukali po vodni gladini.

Ob takem življenju in — miru je pogledal z dna proti solncu topoglavi kozak, postavil se na glavo in se pognal iz globine proti vrhu — z zadkom naprej. Ko se je dotaknil gladine in dihnil vase zraka — tedaj ga je podlegla hipoma mrežica — in nerodni kozak se je motovilil po pasti, odkoder je romal v škatljo.

Ko sta nalovila, sta legla v senco in si privoščila južino, (ki sta jo prinesla seboj.) Komaj pa sta povžila prvi zalogaj, zakriči nekdo iz gozda: »Je že! Dajmo ga!«

Predno sta se še prav zavedla, kaj bi pomenjal ta krik, so planili trije »klativitezi« iz gošče in vsi navalili na Franceljna. Ta je šinil kvišku in ob prvem udarcu, ki ga je zadel na glavo, spoznal napadalca: Znanec izza pustnega torca.

»Pepi, beži in reši kozake!«

Ta klic je izgovoril Francelj, nato pa udaril napadalca nazaj — in pobegnil za Pepijem. Toda napadalec ga je dohitel — in v hipu sta se zakotalila po tleh . . .

Tedaj se je razlegel krik, iz gozda je stopil čuvaj — napadalci so zbežali. (Dalje.)

Jos. Lavtižar:

La Carnia.

Na pol me je vlekle, na pol pa sem se sam nagnil — v Italijo. Toda nisem šel na njena klasična tla, temuč v njen najbolj severni del, v gorato furlansko pokrajino, ki meji na Koroško in Tirolsko. Pravijo ji la Carnia, njenim goram pa bi se reklo karnijske planine. Nekdaj je bila avstrijska; odkar pa je pripadla beneška dežela laškemu kraljestvu, je pokazala tudi la Carnia Avstriji hrbet.

V Pontablju so nas spravili v italijanski vlak, ki je imel prav lične vozove in tudi snažne, kar je vredno pripomniti, ker pri Italijanih snaga ni posebno v modi. Toda kmalu je bilo treba izstopiti in ubrati pešpot proti mestu Tolmezzo.

Kamenit most, dolg kakih 400 metrov, me pripelje na desni breg reke Fella (Bela), ki ma svoj izvir ob vznožju višarijske gore na Koroškem. Širok bel prod kaže, da Fella ob času deževja hudo gospodari. Za kake pol ure sem dospel v vas Amaro, ki se ponaša z bogato založenimi gostilnami. Nad glavnimi vrati se bere: »Caffé, vino, birra e liquori.« Dobi se torej vse, kar je zmožno človeka razburiti ali ga spraviti ob pamet. Zato le hitro izmed hiš na plan.

Pred nami se razteguje dolina, ki jo namaka reka Tagliamento. Voda nima nobene določene poti, ampak teče, kjer se ji poljubi ter posipa z gramozom vso ravnino. Ni vrtov in ne polja, temveč le kamenje in pesek, med katerim se družijo pritlično grmovje s pustim borovcem. In kakor Tagliamento, tako gospodarijo po Furlanskem vse vode. Italija še nima pripravljenega denarja, ki bi z njim uravnalo struge rek, zato pa tudi prebivalci iz zemljišč nimajo dohodkov. Ker doma ni kruha, mora iti ves moški svet s kladvom in ometačo v tujino iskat zaslužka.

Proti večeru se je pokazalo mesto Tolmezzo. Bila je nedelja, ljudstvo je postopalo po ulicah in se po italijanskem temperamentu živahno pomenkovalo med seboj. Priletnega gosposkega človeka sem vprašal, kje bi se našlo dostojno prenočišče, in videlo se je, da mu to vprašanje ni bilo nadležno. Najprej se mi je predstavil in dejal, da je uradnik, tovariš pa, ki je šel z njim, da je njegov kolega. Sè zgovorno besedo, ki se mu je menda vsled »ročic« nekoliko zapletala, je našteval gostilnice in pripovedal še marsikaj drugega. Potem je bil celo toliko ljubezniv, da mi ni samo pokazal hotela delle Alpi, ampak me tudi spremil vanj ter me izročil gostilničarju. Hvala ti za to ljubav!

Ko se je naredila noč, je prikorakala vojaška godba ter se ustavila na trgu pred mestno cerkvijo. Vojaki so imeli sivkasto obleko in za klobuki dolga peresa; bili so alpini (planinski lovci), ki sem jih pozneje še več videl ob laško-avstrijski meji. Trg se je napolnil s poslušavci, med katerimi so se odlikovali osobito otroci, ki so po

taktu godbe plesali kot pravi strokovnjaki. In nihče se ni zmenil zanje, kakor bi bilo to samoumevno.

Po večerji mi je gostilničar natanko izprašal vest, koliko sem mu dolžan. Menim, da bi bil račun vsak šolar brez truda naredil na pamet, oštir pa je pisal na tablico s kredo in za vsako reč dvakrat vprašal.

Drugo jutro je bilo treba Tolmezzo zgodaj zapustiti. Gledal sem še nekaj časa gore, ki izvira pod njimi Tagliamento, potem pa sem se poslovil od reke ter se obrnil proti severu. Dan je bil krasen, visoko ležeče hiše so se odsvitale v vzhajajočem nebeškem solncu, ponosno je dvigal Monte Strabut svojo glavo v višnjevo nebo, tuintam se je pokazala tudi kaka cerkev na griču. Srečen človek! Solnce na nebu in solnce v srcu — tako se hodi po svetu. Prost, z nikomur v nasprotju, samostojen, še od fijakarja neodvisen — tako se popotuje. Dolini pravijo Valle di San Pietro. Ob cesti raste mnogo murbinega drevja, akacij, orehov in trepetlik. Srečevali so me vozovi z naloženimi deskami in ženske z velikimi jerbasi na glavi. Jerbasa so imele napolnjene sè zelenjavo ter pokrite z belimi robci. In da tudi med potjo niso bile brez dela, je imela vsaka sukanec ali volno v roki in pletla. Vrstile so se vasi Terzo, Imponzo in Zuglio. Med hišami so se sprehajali mladi prasci ter rili po lužah in smetiščih, v Zuglio se je odlikoval tak rilčkar celo sè zvoncem na vratu. Velikih kmetij ni tod okoli, ker je premalo polja in preveč ljudstva. Zato se vidi na paši povsod le po ena krava in običajna koza poleg nje. Kdor ima to dvoje pri hiši, je menda že imovit posestnik.

Ustavil sem se na lesenem mostu, ki teče pod njim potoček, danes pohleven in nedolžen, ob času naliva pa besen in krut hudournik. Raz most je sijajen pogled na široko raztegnjene karnijske snežnike, ki stražijo prehod iz Italije v Avstrijo. Večji med njimi so: Monte Timau, Monte Pal in Monte Croce, na temenu pobeljeni sè snegom. Vidiijo se še jako daleč, skoro tako, kakor da bi jih gledal z napačnim koncem daljnogleda. Kdove kje je sedlo, katero bo treba prekoračiti, da pridem na Koroško?

Dospel sem v idilično furlansko vas, ki se zove Atra. Zaradi lepega gorskega ozadja je zgrajenih tukaj več vil, v katerih prebiva laška gospoda v vročih poletnih mesecih. Popolno v samoti in precej daleč od Arte je vaško grobišče s cerkvijo. Ker se nahaja poleg ceste, nisem mogel mimo, da ne bi bil obiskal te naselbine mrtvih. Že okolica sama je izredna. Grobišče je namreč obdano z gozdom, na eni strani pa se vzdiguje nad njim visok hrib sè širokim plazom, po katerem se melje v dolino pesek in kamenje. Med spominki me je zanimala kamenita plošča, vzdana v vnanji steni cerkve. Napis pravi, da so ta spominek postavili vaščani svojemu ljubemu rojaku, ki je padel za domovino dne 1. marca 1896 v glasoviti bitki pri Adui.

Ubogi Luigi Merlo! Ti nisi nikdar mislil, da se boš kedaj vojskoval v Afriki in da bodo počivale tvoje koščice v obližju ravnika. Kje je Abesinija in kje tvoja domovina la Carnia! Po pravici zaslužiš pomnik, ki ga imaš na domačem grobišču; padel pa si pravzaprav po nedolžnem, ker čemu steguje Italija tako daleč svoje roke, ko ima sama toliko zanemarjenega?

Cesta pelje med smrekovimi gozdi in ob šumeči vodi vedno bliže proti gorovju.

Ob enajstih dopoldne sem že stopal po dolgih ulicah v Paluzzi. Kdo bi pričakoval v tem zakotnem kraju tako visokih in čednih hiš! Ne smemo pozabiti, da so Italijani, posebno Furlani, strokovnjaki v zidanju in da stavijo, čeprav iščejo dela po svetu, tudi doma lepa poslopja. Poleg tega se ponaša Paluzza s tem, da ima štiri cerkve in romantično lego pod visokimi gorami. Planinski lovci so prihajali ravnokar z vojaških vaj ter privezovali mule v senco. Vidi se, da Italija utrjuje svoje stališče ob avstrijski meji in da se skrbno pripravlja za slučaj vojske. Bal sem se, da bi me kdo ne bil imel za vohuna, češ, kaj ima ta neznanec opraviti tukaj, toda nihče mi ni delal nadleže.

Po obedu, ki je bil iz laškega rižota in iz par koščekov trde govedine menda še iz Radeckega dobe, je priganjal popotni načrt k odhodu. Daleč sem že prišel, pa še dalje mi kažejo. Trda cesta, vedno enakomerno napeta, me je vodila mimo podrtij starega gradu vedno bolj proti vznožju hribov. Solnce je žgalo kakor običajno meseca julija in vročina je bila toliko večja, ker je dolina ob severu zaprta z gorami, ob jugu pa prosta. Toda nič ne škoduje, Lah pravi: *Dove non viene il sole, viene il medico.*

Trdo ob skalovju sameva pod navpik štrlečimi stenami vas Timau. Skoro bi mislil, da se sesujejo pečine kakega dne nad to borno vasico ter jo pokopljejo pod seboj. Na kamenitih stopnicah cerkve se je prekucevala številna tolpa vaških paglavcev, na klopeh pred hišami pa so sedeli stari možje brez dela, nekateri prosili tudi miloščine. Sploh so berači dovolj gosto posejani tod okoli ter delajo vso čast Gospodovim besedam: »Reveže bodete vedno med seboj imeli.«

Timau je vas, ki ima v poletju le starce, ženske in otroke. Vsi moški, ki morejo še količkaj delati, so razkropljeni kot zidarji po svetu in prihajajo šele na zimo domov. Pa še neko drugo posebnost ima ta kraj. Akoprav ga ločijo visoke gore od Koroškega, je vendar materini jezik teh ljudi nemški. V cerkvi in v šoli se sicer rabi laščina, ker razumejo prebivavci oba jezika, doma pa govorijo družine nemški. Zato ima vas dve imeni: Timau in nemški Tischelwang.

Sedaj me je čakal najbolj težaven oddelek potovanja -- prehod čez mejo v višini 1360 metrov. Poleg tega je bilo konec ceste in naprej

le soteska s kozjimi stezami. Poleg vsega tega se je še pripravljalo k nevihti. Na misel so mi prišle vrstice narodne pesmi:

Čez visoke goré
gredo črne meglé,
čez moje srce
pa težave bridké.

Najprej je bilo treba prekoračiti par mostov, delanih iz počez položenih tramov, potem pa sem zapustil jarek in se povspel navzgor. V začetku se je vila pot mimo skalovja, pozneje se je začel smrekov gozd, ki je postajal vedno bolj redek ter mu je sledilo pritično drevje med gramozom. Razveselilo me je leseno znamenje, stoječe na zeleni trati. Podoba je predstavljala Kristusa, ki sedi na nizkem stebriču in podpira z roko trudno glavo. Spominek me je vabil, naj se vsedem tudi jaz in odpočijem poleg znamenja. Gledal sem na skalnate grebene, ki so se okoli njih podile megle in poslušal grmenje, ki je odmevalo od stene do stene. V višjih legah se je videla ploha in že so začele padati debele kaplje tudi poleg mene.

Napotil sem se dalje. Bliskalo se je redkeje, in tudi grmelo ni več nad glavo, temveč se je čulo iz daljave votlo bobnenje. Ploha se je drvila drugam, potihnil je veter in nebo se je polagoma zopet razjasnilo. Dasi je postajala steza vedno bolj strma, kaj za to, da je le nevihta minila. In ko sem dosegel vrhunec prelaza, ki mu pravijo Nemci *Pleck en - Paß*, so se pokazale gore v vsem veličastvu, oblite sè sijajem zahajajočega solnca. Na desni strani se vzdigujeta Monte Croce in Polinik, na levi kipi Monte Collina.

Že od nekdanj so se skušali slikarji, da bi prenesli krasoto žarečih planin sè čopičem na platno. Pravijo, da je to najbolje pogodil italijanski umetnik Giovanni Segantini, ki je umrl leta 1899. Prebival je kar na gorah, da bi se bil toliko laže navzel barv, ki odsevajo z gorá, in tudi umrl je v visoki planinski koči doline Engadina v Švici. Imenujejo ga pesnika v barvah. Gore so mu bile tako priljubljene, da piše o sebi: »Marsikako jutro ogledujem ob vzhajajočem solncu krasoto snežnikov ter se uklanjam pred njimi, ker jih imam za altare, postavljene pod milim nebom. Poljubujem travo in cvetlice ter tačas, ko žvrgole ptice in pijejo žuželke med iz odprtih čaš, pijem tudi jaz iz čistega studenca narave, ki se ji lepota nikdar ne postara. Rad pripoznavam, da ga ni slikarja, ki bi mogel predstaviti kras gorovja v barvah. O narava, naše življenje je prekratko, da bi te mogli razumeti.«

Na vrhu prehoda stoji hiša italijanskih financarjev, blizu nje pa kamenit obelisk, ki kaže mejo med Italijo in Avstrijo. Še en korak — in za mano je laško kraljestvo ter njegova severna pokrajina la Carnia.

Prof. Fr. Pengov:

Nedeljsko jutro v naravi.

Domačo vasico je obdajala še sanjava tihota in tisti globoki mir, ki ga razliva praznik nad naravo. V bledosrebrnem polmraku so ležale pred menoj tihe njive, o katerih mladem zelenju je sanjaril in lahko cvrčal škrjanček; sladke čudovite sanje o veselem življenju in veselju Gospodovega dne so mu širile male prsi polne blagih spevov.

Vse tiho; le tamkaj v gostem leskovju, ki ograje sosedovo hosto krog in krog, udarja slavček na božanske strune. Kako čudovite so izpremembe v njegovih registrih: zdaj se ti zdijo glasovi kot mehka tožba device, ki ji solze zalivajo oči, zdaj zopet slišiš vriskajoči halo! iz prsi srečnega razposajenega dečka.

Ko stojiš tako sredi veličastnega svetišča narave, ti postaja v srcu tako svečano, da bi skoro pokleknil in poljubil plaščev rob Njega, ki hodi ob takih urah vidno skozi livade.

Mimo Pevčevega kozolca vodi steza proti šumljajočemu potoku Pešata, ki je prišel na svetlo daleč tam gori na Gorenjskem pod cerkljanskimi zvonovi. Naši vasici se približa iz podgorskih in dragomljanskih gozdov, iz katerih priskače v zelenoobšitem srebrnem odevu z nervozno hitrico, potem pa se pretaka mrmrajoč in glasno se zabavajoč v mnogih ovinkih preko krasnih travnikov.

Gosto vrbovje in leščevina mu obraščata bregove in v temno-baržunasti halji stoji ob robu vode črna jelša ter pomiaka radovedne nožice v zapeljive valčke. Od nasprotne strani pa se priklanjajo cvetke v modri obleki sè zlatimi očesci jutranji Zori in vlečejo na ušesca prve pozdrave prijateljskih murnov, ki na vseh koncih in krajih napenjajo nežne strunice na goslih in drhtečimi glaski poskušajo svoj prazniški »Introitus«. Cela vrsta travne ruše se je morala umekniti tem malim gospodičnam, ki so zaplesale široko kolo notri v sredo travnika, tako da bi človek mislil: Kos neba sè svojimi zvezdicami se je posedel na zeleni travniški baržun.

Kako vam je pač ime, brhki otročiči?

Mesto naravnostnega odgovora se cvetlice sramežljivo nasmehljajo in ti ponovijo znano zgodbo »spominčice«, ki so ji nadeli suhoparni filistri prostaško ime potočnice. »Ker sem bila svoj čas pozabila na ime, ki sem ga prejela od Stvarnika, me je posvaril in opomnil:

»Ne zabi me, spominčica!«

Samega sramu sem se stisnila že takrat med grmovje ob potoku, kjer samevam še danes in opozarjam sè svojo nebeško modrino vsakogar, ki pride tod mimo: Unde venis — quo vadis? . . . Kje je tvoj izvor, mladi prijatelj — kam jadra hrepenenje tvoje duše? Kvišku proti sreči, ki je oko ni videlo in ne srce občutilo ali pa pome-

tajo jadra tvoje ladje prah zemlje po zgledu milijonov, ki kleče pred mamonom in venero in pod podobnimi maliki?

Poleg kraljeve vrtnice je morda ni cvetice, ki bi ji bili spletli pesniki toliko vencev, kakor je potočnica, četudi ne najdeš zlepa različnejših sestra, kakor sta ti dve ljubljenci poetov.

Ponosno se sprehaja po gredicah in parkih mogotcev tega sveta v škrlat ali beli ali rumeni najdražji atlas odeta »kraljica vrtov«, ki kaže že v svojih imenih álla: Soleil d'Or, Souvenir de la Reine d'Angleterre, Perle des Blanches, Beauté de l'Europe itd., kako da se zaveda svoje dražesti — tiho ždi pred nami skromno dete izpod slamnate kmetiške bajte, ki se čuti domačo le v senci šepetajočih jelš ob žuborečem našem potočku.

Vrtnica si je zavarovala svojo slehernemu živemu bitju nedostopno lepoto od bogato venčane glave pa do peta z ostrimi bodicami — spominčica ne misli na tako orožje; v priprostem krilu se potaplja v svoja premišljevanja z glavico nagnjeno proti valom, ki drčijo mimo, kot bi se ne mogla naslišati dovolj otroško-veselega čenčanja zgovornega soseda.

Toda prav čisto brez varstva pa tudi potočnica ni, kajti čveterorobato stebelce, kakor tudi listi so kar posuti s kratkimi kocinicami. Čemu-li brki krotki devojki?

Dobra mati narava je sicer sama pogrnila živalstvu bogato obloženo mizo raznih zelišč in otroci Faune naj le hodijo brez skrbi na kosilo k hčerkam Florinim ter si vzamejo, kolikor treba. Toda kaj, ko je povsodi na svetu enako. Kakor srečujemo med ljudmi ode-ruhe, ki nimajo nikoli dovolj, četudi štejejo milijone, tako so tudi v živalstvu požeruhi, ki bi nekatere rastline utegnili naravnost iztrebiti sè zemlje, da niso zavarovane s posebnimi pripravami. K takim požeruhom moramo prištevati polže, ki bi jim bila mehka, sočna špinača potočnice prava slaščica. —

»Oj, ti polži! Fej ti jih bođi!« si misli morebiti nežna bravka ali prerahločutni dijak. »S temi grdimi stvori bi se ne hotel pečati zlasti ne danes na nedeljskem sprehodu!«

Toda, ljuba moja, ako hočeta spoznavati naravo — in to je vendar glavni namen naših skupnih potov! — jo morata vzeti tako, kakoršna je in ne smeta prezreti v nji poleg solnčnih postav tudi njihovih kontrastov. Brez polža ti skoraj ni mogoče napravljati zgodnjega sprehoda ob gozdnem potoku.

Na bujnopestrem odru narave igrajo sicer polži mime II. vrste, pa med živalstvom ne najdeš lahko dramaturga, ki bi ti pogodil točneje značaj grdega lenuha, lagodnosti vdanega gurmanda, ki živeč le golemu materializmu ne pozna prav nobenega višjega poleta.

Vsled svoje strastne žrtnosti in izbirčnega okusa so polži, zlasti tisti, ki ne marajo po splošno gastropodskem načelu »omnia mea

mecum porto« nositi niti majhne hišice na hrbtu, namreč poljski slinar in gozdni lazar tudi nam ljudem lahko občutno škodljivi.

Zato si jih hočemo mimogrede malo ogledati.

Ravno sedaj v juniju in juliju prihajajo na trg in na mizo kot priljubljen poobedek rdeče jagode. Na vrtu imam večjo gredico sicer manje aromatičnih, a zato bolj priročnih debelih ananasovih jagod, ki ljubijo dobro pognojeno zemljo in odprto lego. Presajam jih zavoljo razmnoževanja poleti od meseca velikega srpana naprej, spomladi pa tja do velikega travna. Vitice, ki jih poganjajo grmički zdaj o poletju skrbno obrezavam, kajti sicer se mi redijo na račun svoje matere in jo slabijo, da ne more roditi tako lepih in okusnih plodov, kot jih zahtevam.

Na teh naših ljubljenkah, na ananasovih, rdečih jagodah poskušajo polži kot obsedeni zobce svojih strugalnikov. Najlepši plodovi so v našo velikansko nevoljo sleherno jutro načeti in vendar skoro nikdar ne zalotimo malih hudodelcev pri poslu. Pač si naletel morebiti že večkrat na krastačo ali na rjavo žabo-hrženico, ki se ti je samega strahu zaletela skoro v obraz, a jo hipec pozneje odkurila, spoznavši svojo zmoto, v mogočnih skokih.

Kaj čuda, ako si, prijatelj plemenite Fragarije prisegal, da zatreš to svojat iz rodu Anurov (brezrepnih krkonov) z ognjem in mečem. Toda vspeh tvoje zarote?

Ko je izhropela zadnja krastača pod tvojo motiko, so zginjale koralne jagode še očitvidneje iz tvojega vrta. Kajti vse nezgode so krivi le polži in njihova armada, na čelu jim slavni Arion empiricorum, ki so ga poznali že starodavni herkulanski zdravniki, ki se niso obotavljali kuhati zdravilne juhe, za katero so rabili mesto neznanih Maggijevih začimb tolsto arianovo telesnost.

Pa kako more napraviti ta grdoba toliko škode na svetu, ko nima niti krempljev, ni kljuna, niti poštenih mravljinčjih ali goseničjih klešč?

Temu grabežljivemu rokodelstvu služi najzanimivejši polžev aparat, ki se razlikuje od vseh enakemu smotru služečih priprav pri sesavcih, pri žabi, kači in žuželkah. Polževa priprava za žrtje je nekaj čisto posebnega, je »sestav« zase, na katerega si je gotovo vzel nositelj patent, kajti rešuje mu težavno vprašanje na najenostavnejši način.

Poberi, cenjeni moj spremljevalec polža, ki leze ravno preko rosnega pota pred nama s precejšnjo hitrostjo po svojih računih — za ped dolgo pot rabi kakí dve minuti — in utekni ga v široko steklenico, ki jo imaš seboj za vsak slučaj. Da mu ne bo dolgčas, mu prideni za tovariše nekoliko svežih vrbovih listov, še rajši pa ima nekoliko solate, droben korenček ali podobno dobroto in kmalu ti pokaže znani Erjavčevi slinar iz Golovca svoje umetnije. Če misliš,

da mu porajajo Silvio Pellicove ječe kake melanholične občutke v drobnem srčku sè samo dvema prekatoma, se bridko motiš; dokler se mu ni bati »pal'ce beraške in praznega bokala«, toliko časa ne pogreša ničesar na svetu.

Ni pa lahko opazovati našega trebušnika in njegovega gastro-nomskega delovanja, ker se mu ustna votlina zelo urno odpira in zapira.

Najpreje obtiplje Arion, katerega stari niso zastonj imenovali z epitetonom »empiricorum«, listno žilo vrbovega lista od vseh strani, nato pa se upogneta obe daljši tipalki z nasajenimi izbuljenimi očmi nad predmetom; v tipalkah je sedež vonja in če je tudi ta organ odločil, da je vse v redu, tedaj pride od osrednjega živčevja armadno povelje, da naj mišice takoj naskočijo in udarijo.

Kakšno življenje se začne na to električno povelje naenkrat v preje tako mrtvi masi! Cel venec mesnatih kroglic se odpre v nekaka usta. Na gorenji strani te votline se prikaže gorenja čeljust v obliki drobno nazobčanega polumesca iz tanke roževine; od spodaj navzgor pa se pregiblje, kot bi zajemala majhna bleda žličica iz želvovine priprava, ki si jo lahko predstavljamo kot konec mesnatega jezička. Mala zajemalka pritiska listno rebrcé proti gornji ustnici, ustnice se urno odpirajo in zapirajo in vlečejo kot dva gumi-jeva valčka rebrcé vedno globočje, dočim ga odrezava žličica kosec za koscem. To bi bil en sistem polževe umetnosti.

Pri trdih predmetih, kakor so sočna hruška ali dinja ali debelo korenje, pa uporablja polž popolnoma drug sistem aneksije. Ta način, ki je tvorniška tajnost njegove rodbine, obsoja v tem, da svoje grižljaje kar enostavno odtrgava.

»Toda«, vprašaš začudeno, »kje pa ima kako strgalo ali celo pilo?«

O, oboje ima; in celo združeno pod eno samo obliko! Tako izvrstne pile ne dobiš več na celem svetu in če prebrskaš najjimenitnejša jeklena skladišča na Švedskem in Angleškem.

Oglej si le natančneje polžev jezik: oko je sicer preslabo za ta posel, občutljivi konec prstá pa zazna na jeziku nežno raskovost; podoben je jezik prav finemu smirkovemu papirju. Pa vzemi si na pomoč svojega zvestega svetovavca, drobnogled. Ta ti pokaže koj, da je posejana kožica jezikova s celo armado kaveljcev in bodic, toda v tako lepih in pravilnih vrstah, da ti nehote uide vsklik začudenja.

Če imaš kaj domišljije, si misli gosto sklenjeno kolono vojakov s čeladami na glavah in na čeladah špice, kot jih imajo pruski policaji.

Toda kakor vsaka reč na svetu, tako se obrabijo tudi polževi zobci, posebno pri rastlinah, ki imajo inkrustirane nekoliko več kremenčeve kisline. A polž za to le malo porajta. Kakor hitro vrsta zob ni več za rabo, ne premišljuje dolgo, ampak jih med malo južino

požre; kajti za pljuvanje nima niti časa niti veselja. Namesto starih škrbcev pa zrastejo novi, ostri, kakor biseri bliščeči zobki. Seveda to vedno izpopolnjevanje kuhinjskega arzenala ni tako brez truda zvršeno, kakor se zapiše, kajti treba je brez pomoči dobro urejenih modernih zobotehničnih priprav ohraniti dan za dnevom pri dobrem zdravju in nežni beloti nad 15.000 (reci petnajst tisoč) zob in to že nekaj pomeni!

(Dalje.)

Josip Logar:

O francoski revoluciji.

Francoska revolucija je doba, ki jo mora skrbno proučevati zgodovinar, politik, socialist, ekonom. Valovi, ki jih je povzročil vihar v deželi vročerkvnih potomcev Galcev, segajo v najnovejšo dobo. Stvari, ki jih hočejo izvesti tu in tam v kvar verskemu, mirnemu političnemu in družabnemu življenju narodov, so le sè strogo doslednostjo izvedene posledice načel, ki imajo svoje korenine v dobi knččanega osemnajstega stoletja. Ni ravno treba, da bi na tem mestu primerjali material in vodivno moč, ki je v par letih premenila Francosko in ostalo Evropo, sè sedanjimi silami, ki delujejo v množicah. Povdarimo le nekaj. Stranko sansculotov (brezhlačnikov), stranko Jakobincev, strahovito, organizirano moč, ki je v Parizu kot v središču združevala nič manj kot štirideset tisoč podružnic, je napravilo časopisje, so napravili strankini agitatorji, neumorni shodi. Ne enciklopedisti, ne beda, še manje državni dolg, ne vzvišenosti bogatih stanov nad priprostim ljudstvom — niso ugonobile lepe kraljevine, marveč silno narastla moč imenovanih strank, ki so se znale na spreten način posluževati vseh zlih pojavov na gospodarskem polju, vseh slabosti višjih krogov, vseh napak vlade in njenih organov. Gospodarska kriza jim je bilo dobrodošlo sredstvo, da so dobivale vedno več nezadovoljnežev v svoje vrste. Kako so znali možje, kot je bil Marat, zastrupljati nižje stanove s hujskajočim časopisjem, z govori! A dobri so vse le od strani gledali, neodločni ministri se niso menili. To moč streti, čeprav sè silo, ko se ni dalo več zlepa, bi bila morala biti smer vladnega prizadevanja. A nesreča je hotela, da ni privolil premehki Ludovik XVI. nikdar v to edino koristno, edino rešilno sredstvo. Človek skoro ne verjame, da je mogel odobriti kralj v času, ko so se zle moči zbirale in pripravljale za odločilni udar, nasvet nespretnega Neckerja ter sklicati državne stanove. In ko je že zbor deloval, ko so že zlobne roke segale po krmilu, so bili zopet kraljevi možje, ki so z neverjetno kratkovidnostjo zgubljali točko za točko, Energični, bistrourni možje, ki bi bili še zadnji čas vzdržali kraljevo moč in veljavo, niso bili dvoru

priljubljeni (Mirabeau) ter niso imeli pri njem potrebnega zaupanja (Dumouriez), drugi pa so se delali užaljene, ko so divji elementi začeli metati prva bojna kopja zoper cerkev in vlado, ter so v odločilnem trenutku zapuščali zbornico sè znamenjem užaljenega ponosa. »Qui céde sa place, perde«, kdor prepusti svojo postojanko, jo izgubi. Kako strašno je bila kaznovana ta otročja politika zastopnikov francoske duhovščine in plemstva! In ko bi pozneje še lahko ubranili silni vihar, so se pa boljši sloji izseljevali ter tako prepustili tožno domovino, nesrečno kraljevo rodovino vodjem raznih strank. Ni brezpomembna trditev, da so ravno emigrantje veliko zakrivili vse poznejše gorje. Umevno, zle moči so na tak način silno naraščale ter brez ovire zasledovale svoj namen . . .

A za nas ni važna francoska revolucija samo iz zgodovinskega, socialnega stališča, marveč tudi še vsled drugih razlogov. Prav za nas Avstrijce je poglobila francoska prekucija prepad, ki se ne bo še tako hitro izpolnil, prepad, ki kljub vsem umetnim zbliževanjem loči avstrijske narode od francoskega. Preveč krvi je poteklo, za prevelike svetinje se je tedaj dvignila vsa Avstrija tolikrat sè skrajnim naporom, preveč je ranilo verno, cesarju udano ljudstvo oholo zaničevanje tujčevo, ki je blatil najsvetejša in najblažja čustva naših prednikov: zvestobo do Boga in cesarja, da bi še v poznih rodovih ne vskipela kri pri spominu na žalostno francosko dobo in na Francoze. Vrh tega je toliko časa Avstrija sama krvavela za svojo svobodo in svobodo cele Evrope. Doba, ki se je Nemčija ne more spominjati brez največjega sramu, je za nas doba slave, dasi ne vedno ovenčane z lovorovimi vencí zmage. A tistega sramotnega klečeplazenja pred sovražnikom vsake svobode, kot so jo tedaj nemške države in države kazale — podobno se je godilo tudi v tridesetletni vojski — avstrijski narodje niso poznali. Avstrijska misel je ravno v ti tako viharni dobi med narodi pridobila novih korenin. Dinastičen čut pred vsem je v onih letih zmag in pobojev, slave in ponižanja okrepil kot nikdar poprej. Habsburška dinastija in avstrijski narodje! Premalo pozna dušo habsburških podložnikov, močno vez, ki druží narode z vladajočo hišo, kdor od daleč prorokuje pogin narodov polni Avstriji. Treba se je le spomniti dni velike Marije Terezije, treba se je le zamisliti v dobo končanega osemnajstega in pričetega devetnajstega stoletja, pa vidimo, kako nežna in kako močna je vez med habsburško dinastijo in med Avstrijci.

In tudi ta tako močno razviti dinastični čut avstrijskih narodov je razlog, da nas mora francoska revolucija zanimati bolj kot druge.

Avstrijski vojak je vedel, zakaj bo vihtel meč, ko so ga klicali v boj proti Francozom. Srčnost mu je dajal lastni dom, ki je bil v nevarnosti; pogum mu je vlivala vera, ki jo je branil pred zaničevavcem Boga in cerkve; junaštva se mu je polnilo srce, ko se je spomi-

njal težkih dni svojega vrhovnega poveljnika — a svete jeze mu je splamenelo oko, ko so mu pripovedovali o nesrečni Mariji Antoinetti, ljubljenci cesarske hiše, ljubljenci Dunajčanov, Avstrijcev. Kako zelo je bila priljubljena, se je videlo pri njenem odhodu iz Dunaja na Francosko. Nepregledna množica jo je spremljala daleč iz mesta, možje so jokali kot bi bili slutili, kaka usoda čaka mlado francosko kraljico. S podobnimi čustvi so se povesod od nje poslavljali, dokler je še bila na avstrijskih tleh. Ko je stopila na francosko zemljo, si je osvojila že v prvih dneh srca temperamentnega francoskega ljudstva. Nepopisno je učinkovala sè svojo nenavadno lepoto, ljudomilostjo, živahnostjo, globoko pobožnostjo, dobrohotnostjo.

Od velike matere, Marije Terezije podedovana cesarska veličastnost je ni zapustila v najhujših trenutkih. Mirno, brez najmanjšega izraza nezadovoljnosti, kake slabosti, jeze je sprejela smrtno obsodbo; s pogumom in udanostjo, ki jo mora roditi le nedolžnost in svetost, je stopila na morišče, da so njeni sovražniki besneli jeze in po njenem umoru skušali z lažmi uničiti vtis, ki ga je napravila sè svojimi heroičnimi čednostmi zadnje trenutke. Koliko pamfletov koliko umazanih spisov je izešlo po njenem umoru v Parizu, ki so z ostudnimi obrekovanji sramotili njeno ime! Zastonj: s tem so ji le pripomogli do nesmrtné slave. Pesniki, kiparji, slikarji so ovekovečili njen spomin. »Ko več ne bo Francoske in ko bo tujec iskal ob Seini mesto, kjer je stal nekoč Pariz, se bo še govorilo o veliki hčeri Marije Terezije.« S temi besedami se poslavlja zgodovinar od nje.

Kako je završalo v avstrijskih armadah, ko se je razširil glas o umoru habsburške princezinje! Knez Karol Filip Schwarzenberg, ki je leta 1813. in 1814. odločil usodo Napoleonovo in usodo Evrope, je koj prosil, naj ga nemudoma pošljejo na bojno polje — iz vroče želje, da bi rešil nesrečno kraljico. V tedaj najslavnejšem polku Latour je izvršil čin za činom, ki so mu že v mladih letih pridobili slavo in občudovanje. 26. aprila 1794 — tedaj je bil komaj 23 let star — je potolkel polkovnik Schwarzenberg sè svojimi 2000 konjiki, katera je ogrevala in navduševala misel na nesrečno avstrijsko cesaričino, 30.000 mož broječo francosko armado. Z drznim navalom je prodiral sovražne vrste, dokler se niso Francozi podali z obupnim klicom: »Vive l' empereur!« Noben ni bil v njegovih vrstah, ki bi si ne bil okrvavil svoje sablje v krvi sovražnikov — pa tudi nobeden v prednjih vrstah, ki bi ne bil prinesel ran iz bojišča. Večjega uspeha do tedaj in od tedaj nobena konjica ni dosegla.

Čuda hrabrosti je izvrševal tudi knez Liechtenstein, nadvojvoda Karel; častnikom je bilo treba dati le geslo: »Za Marijo Antoinijo!« — in nikaka premoč sovražnikova ni mogla oplahiti avstrijskih junakov, da bi ne bili leteli v še tako hud ogenj . . .

Vojak je kazal na svoj način sočustvo z nesrečno kraljico, ljudstvo pa po svoje. Državo je spreletela žalost, ko se je raznesla vest.

Zlasti so bili pobiti Dunajčani, ki niso mogli pozabiti ljubeznive princezinje. Kaunitz, ki je zvaril avstrijsko-francosko zvezo ter jo hotel utrditi s poroko Marije Antonije in Ludovika XVI. ter s tem zanese toliko gorjá v avstrijsko državo in habsburško dinastijo, je ves žalosten vskliknil: »Tega bi se ne bil nikdar mislil.« Slovesna božja služba se je opravljala po vsej Avstriji za umorjeno kraljico, pa tudi izvun Avstrije. — Zanimivo je, kako je sodil Napoleon o tem umoru: »Zločin nad to nesrečno kraljico bo za vse Francoze velik predmet obžalovanja, četudi ne očitanja vesti. Velika razlika je med njenim umorom in med umorom Ludovika XVI., dasiravno tudi ta ni zaslužil svoje nesreče. Tak je ravno položaj kraljev, za svoje življenje so odgovorni celemu svetu; le sami ne smejo ž njim razpolagati, zavratni umor, zarota, strel odločuje njih usodo. Cezar in Henrik IV sta bila zavratno umorjena, Aleksander Veliki bi bil tudi, ako bi bil dalje živel. Toda ženo, ki uživa same častne pravice brez moči, inostransko princezino spraviti iz prestola na morišče in to z najhujšim zasramovanjem in zaničevanjem — je še veliko ostudnejše nego vsak kraljevi umor.«

Ne zdi se nam torej čudno, da vzbuja v avstrijskih narodih francoska revolucija težke spomine, ki bodo še dolga ovira prijaznemu zblizanju Francozov in Avstrijcev. Malenkostni, sè strankarskim duhom prešinjeni poskusi, pokazati z veliko ostentativnostjo prijateljsko razmerje med pariško svobodomiselno dijaško mladino in podobnimi zastopniki tega ali onega naroda v Avstriji, so in ostanejo pač poskusi, ki se ljudstva ne bodo prijeli. Tudi narodi imajo namreč svojo politiko, ki je ne pišejo s črnilom za nekaj let, marveč s krvjo za dolge, dolge dobe. Ob priliki vzbruhne z divjo silo maščevanje, ki se ni moglo morebiti dokaj časa niti opaziti in ki ga vzdrže vodje le z največjo energijo v dovoljenih potih. Ali nimamo dovolj znanih zgledov ne med različnimi narodi samo, marveč med sorodnimi?

Pa ne — nočemo zasledovati potokov krvi, ki je tedaj tekla izvun Francoske, marveč doteknili se bomo le grozodejstev, ki so se godila v revoluciji na francoskih tleh. In to pred vsem zato, ker tako glasno pričajo, da otopi v človeku srce in da skvarjeno srce vpliva slabo na razum, kakor hitro se mu vzmakne temelj spoznanja in pravnosti: krščanstvo. Stokrat huje je to gorje, če se zanese nevera, nenravnost v brezposelne, lačne mase, zlasti ako vedo, da se jim v izgredih ni bati protisile.

Le nekaj stavkov k razruvanosti v moralnem in verskem življenju med Francozi neposredno pred viharjem. Saj je stvar znana, le premalo poudarjena v poglavju o vzrokih revolucije. (Dalje.)

Fr. Ks. Steržaj:

Za lisico.

Lovske slike. (Dalje in konec.)

Ogenj je gorel, dim se je vlačil po vetru, mi smo pa sedeli in kadili.

»Ti, Podrobar.« je začel Korošec, »zdaj še nisi vsega povedal. Povej! Potem gremo na Gorjuše k Mlakarju, tu-le je mraz!«

»Kaj naj še povem? Samo to, da sem proti večeru tisti dan dobil lisico v skobcu, ki jo je držal za vrat!«

»Meni pa lov na skobec ne ugaja,« pripomni gospod Ivan.

»Zakaj?« sta se oglasila obadva.

»Zakaj? Ker žival pri tem veliko trpi. Če jo ustreliš, je navadno takoj mrtva, v skobcu pa se muči ure in ure, preden je mrtva. Lovec, ki je zmerom v dotiku z naravo, mora vedno misliti, da žival tudi vse čuti. Mislite si, kako bi bilo mučno za vas, če bi morali samo v jetniške verige vkovani sedeti samo par ur. Kaj pa šele, če gre za življenje.«

»Prav pravite, gospod, saj se je meni tudi večkrat smilila, ko sem jo dobil še živo v skobcu. Pa človek navadno nič ne pomisli.«

»In žival se potem muči celo noč, pogostokrat več dni. To ni prav! Zato Bog ni ustvaril živali, da jih človek tako trpinči. Zraven pa še pomislite, da je vesel navadno samo lovec, pameten gozdar pa ne zmerom. Vsaka žival, tudi lisica, je kolikortoliko tudi v korist. Vsaka žival je stvar božja. Mnogo prej, preden je bival človek, je hodila lisica kakor danes tudi na rop. Sodimo žival samo na sebi ne glede na človeka. Vsaka žival je kot božja stvar ne samo dobra, ampak tudi koristna. Pri besedi 'korist' pa ne smemo zmerom misliti samo na človeka. Živali v naravi nimajo samo naloge koristiti človeku, ampak morajo tudi skrbeti za ravnotežje v naravi,« sem se zavzel jaz.

»Res je, kar pravite,« je dejal nato Korošec in počasi srebal tobakov dim iz male čedre.

»Kaj ne,« se je oglasil gospod Ivan, »živali lahko razdelimo v rastlinojedce in pa v mesojedce. Če bi se prve preveč razmnožile in da bi ne imele svojih nasprotnikov, bi končale prejalislej vse rastlinstvo. Svet bi postal puščava brez zelenja. Vzemimo samo naše navadne rastlinojedce, kakor so: hrček, miši, podgane, zajci, srne, jeleni itd., posebno ptice, ki se žive samo od zrnja. Če bi ne imele nobenega sovražnika, bi se zelo pomnožile. Rastline bi nikakor ne mogle uspevati. Ne smemo misliti, da to ni mogoče. Večkrat se bere v časopisju, da so gosnice, kobilice ali miši uničile vse pridelke po nekaterih krajih. Navadno se to zgodi tam, kjer ni njihovih sovražnikov — mesojedcev. To ni nič novega. Navadno pa si je človek sam kriv. Namestu da bi svoje prijatelje v gozdu čuval, pa jih zalezuje in mori na vse mogoče načine.«

»Nekoliko čudno pa je to, ko pravite, da so roparice tudi koristne. To bi pogledala moja žena Meta, če bi ji dejal, da je lisica koristna.«

»Saj je tudi. Kakor tudi vse ostale roparice. Ne trdim, da vedno. Velikokrat pa je.«

»Posebno, če vsako leto par kokoši ukrade,« se je zasmel Podrobar.

»Zapirajte jih dobro, pa jih ne bo! Le nekoliko pomislite, kaj sem pravil prej o miših in drugih rastlinojedcih.«

»Pri nas tistih par miši ne naredi veliko škode, saj jih ni toliko!«

»Zakaj jih pa ni? Pa črvov in gosenic? Zato, ker jih lisica tako uničuje.«

»Pustimo to, do konca vama tako ne pridemo. Mraz je! Domov bo treba,« se je vteknil Podrobar v pogovor in začel pospravljati ostanke v nahrbtnik.

»Še nekaj,« sem pripomnil, »ker smo ravno govorili o mučenju živali, moram reči, da je lov na lisice, če je že te ali one vrste, zanimiv. Na vsak način pa mora vsak lovec obsojati zastrupljenje sè strihninom.«

»To mi pa govorite iz srca. Že nad dvajset let imam lov v namemu, pa se sam nisem nikoli posluževal tega sredstva. Velikokrat se zgodi, da žival takoj pogine, še večkrat pa, da zastrupljeno meso pojedjo druge domače živali. Meni je že pred par leti poginil zelo lep pes in dober lovec nad zastrupljenim mesom. Ko bi bil takrat dobil tistega, bi mu jih gotovo par priložil, pa še par gorkih. Drugič sem dobil na Ogrskem vse polno mrtvih kavek in drugih ptičev okoli ostanka mesa. Zraven pa še človek lahko pride v nevarnost. Tak človek ni pravi lovec, ampak mrhovinar.«

»Pojdimo, pojdimo! Večeri se že,« nas je silil gospod Ivan.

»Še to naj povem, kako smo z rajnim stricem, Bog jim daj dobro, izkopali lisico v gnezdu.«

»Boš pa drugič, Janez,« je prekinil Podrobar Korošiča in oprtal svoj nahrbtnik in puško. Počasi smo se napotili proti domu.

III.

Pomlad je šla proti koncu. Solnce je izginevalo za zlatordečim Bogatinom. Zadnji žarki so pojemaje vsipali nežne dragulje po smrekovih vršičih in listi stasitih brez so lahkotno trepetali ob poti. Pot pa se je vila med njimi kot izprevod pobožnih otrok v belih oblačilih in razstrtih las, v katerih se igrajo zadnji, pojemajoči solnčni žarki. — V gozdno tišino, so se vračali polagoma krilati pevci, zadnji koral je prepevalo nešteto nevidnih glasov, pesem zahvalnico svojemu Stvarniku. Samo gori na vrhu smreke se ziblje rumenokljuni pevec, glasno, občutljivo izražajoč svoje

občudovanje pomladnemu večeru. — Toda naenkrat utihne in skače od veje do veje. Nekaj je vzbudilo njegovo pozornost. — In res, tam zadaj med grmovjem se je nekaj premeknilo, nekaj rjavega — lisica. Počasi in previdno se stiska med vejevje, zvičajne oči švigajo na vse strani; vitko, zleknjeno telo se dotika skoro tal in dolgarepata metla se skoro vleče za njo. Zgodaj zvečer je še, okoli sedme ure. Doma jo čaka pet majhnih, pa zmerom lačnih želodčkov, zato se je napravila nekoliko preje na lov. V okrožju je vse mirno in tiho. Zdaj ni ne ljudi ne psov, njenih najhujših sovražnikov. Kako neki to, da ima sedaj že tako dolgo mir pred njimi? Preje ni skoro minilo dneva, da ne bi cvileč glas v visokem tonu oznanjal nevarnosti. Zdaj si upa skoro brez skrbi že celo v vas in je ob belem dnevu gori pri Podgoščarju dobila izvrstno pečenko, obdano sicer z neprijetnim perjem, ki ji sili v grlo, pa vseeno zapeljivo okusno. Séveda v Podrob ne sme, tam gospodari črni, hitronogi in pretkani Togo.

Pa tudi tistih čudnih ljudij v jerhastih hlačah s tistimi koli ni, ki med groznim pokom bruhajo ogenj in čudna zrna. — Kje so neki? — Čudno, in sedaj že nekaj dni kar redno dobiva pečenko, včasih veverico, včasih šojo — brez vsega truda! Ni ji treba iztikati, ne razmišljati — vse je kar pripravljeno. Kdo bi neki bil ta neznan dobrotnik? Ali je tudi danes tam pečenka? — Poglejmo, toda počasi in previdno.

Nalahno, z nosom vedno pri tleh se plazi rjavka proti navadnemu, pečenko obetajočemu prostoru. Še par korakov, toda počasi in previdno; preveč je zunaj drevja. Tako pripravna, pa nevarna planota. V leskovem grmičju se komaj, komaj zgane spodnje vejevje. Počasi se pokaže nos, za njim previdno cela glava. Da, tam je! In danes celo še nekaj posebnega. Podobno je tisti pernati živali, ki jo je dobila zadnjič tam pri Podgoščarju. — To je slastno, okusno meso. Poskusimo! — Prav počasi se plazi za robom, vedno bliže. Ni nevarnosti? — Nič! Vse varno! Tudi tistega čudno kislega vonja ni, kakor ji je zadnjič udaril v nos. — Še nekaj stopinj — Skok! —

Previdno sem vzdignil puško k očesu. Za njo in proti vetru sem stal docela skrit v smrečju gori za Breznikom nad Podjeljem. Ena misel, en hip in — strel, ki se je v večkratnem odmevu razgrinjal med gorami.

Rjavka je poskočila, se prevrnila naokoli in jo potegnila še par korakov v grmovje, kjer je obležala mrtva. — Dobil sem te zvičajnica! Po dolgem trudu in preganjanju si mi vendar prišla v pest; — prva moja lisica leži pred menoj mrtva in se ne gane, „Vederemo“, sem ti zaklical enkrat! — In kdo je na slabšem! Ej, rjavka, da bi ne bila ti!

Popisal sem nekaj načinov lova za lisico. Edeu najodurnejših načinov je pač ta, ki je doma na Angleškem. Z brezsrčnim nasmehom na ustnah, v rdečih frakih in na konju drevije za lisico tako dolgo, dokler od jate psov in ljudi popolnoma upehana onemore in izdahne pod ostrimi pasjimi zobmi. Večkrat se dogodi, da vjamejo lisico drugje, ter jo prineso na kraj, ki je pripraven za parforčni lov — z mnogimi ovirami — jarki, plotovi, vodami... Uboga žival napenja vse sile, da bi ušla psom. Gonja trpi nekaj ur. Sape primanjkuje. — Vse zastonj. Jata psov je za njo in ob straneh.

Mora se ustaviti. Toda njeno življenje bodo tudi sovražniki drago plačali. Z neizrečeno naglico grize besno na vse strani, a naposled onemore in izdahne pod pasjimi zobmi. In kdor izmed jezdecev pridrvi prvi k temu prizoru, jo zagradi in ji odreže rep ter ga nese domov; to je palma — Angležu, lovcu. Človeka zazebe okoli srca pri tej trdosrčnosti...

Temu zelo podoben je lov po zimi na saneh s hrti. Ta lov je zelo težaven. Treba je velike spretnosti. Lov sam ne traja dolgo. — Več dni preje so lovci natančno ogledali vsa pota lisičina, določili njeno sedanje bivališče. — Prav previdno se bližajo lovci na saneh od strani, da ima lisica pot v gozd zaprto in ko zagledajo lisico, izpuste v saneh skrite hrte, ki jo udero za njo. Če se rjavki posreči uiti nazaj v gozd, je rešena; če pa ne, so ji brzonogi in visokokraki psi kmalu za petami, tako da ji ni treba daleč teči po svojo smrt. — In še nekaj dobrote je pri tem za lisico. Hrti gredo za njo le toliko časa, dokler jo vidijo. Če pa se jim lisica zna potuhniti za mejo ali v jarek, ali v gosto travo — je rešena. Hrti ne slede prav dobro in zato prenehajo loviti, ko jim žival izgine izpred oči — — —

Andrej Uršič:

Navod za šahovo igro.

(Dalje.)

Igra kraljevega letavca.

Partija 16., igrana v Novem-Jorku 1879.

Beli: Loyd. — Črni: Delmar

1. e2 — e4	e7 — e5	9. Lc1 — g5	c7 — c6
2. Lf1 — c4	Sg8 — f6	10. Sb1 — d2	Sb8 — a6
3. Sg1 — f3	Sf6 × e4	11. c2 — c3	Sa6 — c5
4. d2 — d3	Se4 — f6	12. Lb3 — c2	Sc5 — e6
5. Sf3 × e5	d7 — d5	13. Lg5 — h4	Se6 — f4 a)
6. Lc4 — b3	Lf8 — d6	14. Tf1 — e1	Dd8 — df
7. Se5 — f3	0 — 0	15. Sd2 — f1 b)	Tf8 — e8
8. 0 — 0	Lc8 — g4	16. Sf1 — e3	Lg4 — h5

17. Lh4 — g3	c6 — c5	24. Dd1 — e1	Td8 — e8
18. Lc2 — a4?	b7 — b5	25. De1 — d1	Te8 — e5
19. La4 — b3	Ta8 — d8	26. a4 × b5 c)	Lf4 × h2 +
20. a2 — a4	Lh5 × f3!	27. Sf1 × h2	Te5 — g5 +
21. g2 × f3	Dd7 — h3	28. Sh2 — g4	Tg5 — h5
22. Lg3 × f4	Ld6 × f4	29. Sg4 — h2	Dh3 × h2 +
23. Se3 — f1	Te8 × e1	30. Kg1 — f1	Th5 — e5 in dobi.

Opazke. **a.** Posrečilo se je črnemu spraviti skakača na najboljšo mesto za napad; **b.** Bi spraval rad skakača na boljše mesto. **c.** Misli igrati na Te5 — g5 + skakača f1 na g3. Pa se ne posreči kakor pokaže ravno kombinacija. Loyd je svetovnoznani problemist, dosedaj nedosežen glede izvirnosti idej. Vendar je nespametno iurare in verba magistri vedno in povsod. Saj menda velja za vse človeštvo: errare humanum. Sicer pa nočemo s tem kratiti časti res ženijalnemu komponistu.

Partija 17., igrana 16. junija 1906 v Ostende.

Beli: P. S. Leonhardt. — Črni: H. Süchting.

1. e2 — e4	e7 — e5	15. a2 × b3	Te8 — e6
2. Lf1 — c4	Sg8 — f6	16. Se2 — g3	Tf8 — d8???
3. d2 — d3	Lf8 — c5 a)	17. c2 — c3	Ld4 — b6
4. Sb1 — c3	0 — 0	18. Sd1 — e3	Da5 — a2?!
5. Lc1 — g5	d7 — d6	19. Se3 — f5	Td8 — b8
6. Dd1 — f3	Lc8 — e6	20. Te1 — d1	Da2 × b3
7. Sg1 — e2	Sb8 — d7	21. Sg3 — h5!!	Sf6 × h5
8. h2 — h3	c7 — c6	22. Td1 × d7!	Sh5 — f6
9. g2 — g4	Dd8 — a5!	23. Sf5 — h6 +!	g7 × h6
10. 0 — 0!	Lc5 — d4?	24. Lg5 × f6	Lb6 — c5
11. Lc4 — b3!	d6 — d5	25. Df3 — f5	Tb8 — e8
12. Ta1 — e1	Ta8 — e8	26. g4 — g5!	Lc5 — e7
13. Sc3 — d1	d5 — e4	27. Td7 × e7!	Te8 + e7
14. d3 + e4	Lc6 × b3	28. g5 × h6!	Te7 — c7

beli napravi črnemu mat v 4. potezi.

Opazke. **a.** Bolje je takoj Sb8 — c6. — Drugačni začetki so, da omenimo, še ti-le:

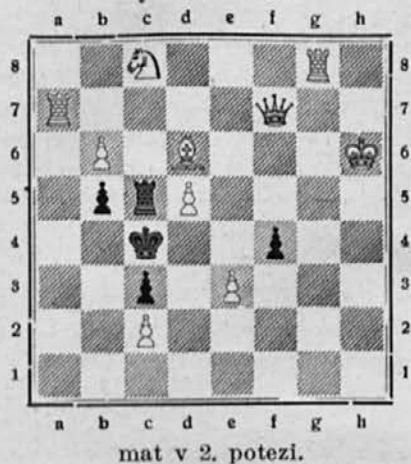
1. e2 — e4	e7 — e5	3. d2 — d4	e5 × d4
2. Lf1 — c4	Sg8 — f6	3. c2 — c3	Sb8 — c6
in 1. e2 — e4	e7 — e5		
2. Lf1 — c4	Lf8 — c5		

ki se imenuje klasičen napad v igri kraljevega letavca; našel je ta odgovor Philidor a. D.

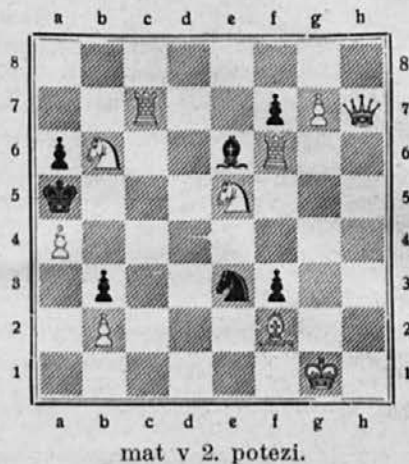
Pozor! Nal. 7. mora imeti na b5 črnega pešca, nal. 8. pa c6 belega in c7 črnega pešca. V 14. partiji str. 213. se ima glasiti 6. poteza belega Lc1 — g5, ne g4 +, kar se pa lahko dobi, ako se primeri 14. potezo belega. Naloga 11. ima več rešitev! A to ne izpremeni ničesar glede nagrad. Kdor pošlje stranske rešitve — še več upanja ima do nagrade. Druge naloge so pravilne. Danes podamo 8 dvožložk za rešitev. Izbrali smo jih, razen 12., iz prejšnjih let, in sicer kolikor-toliko najlepše in ne težke.

Naloga 12. (A. Uršič.)

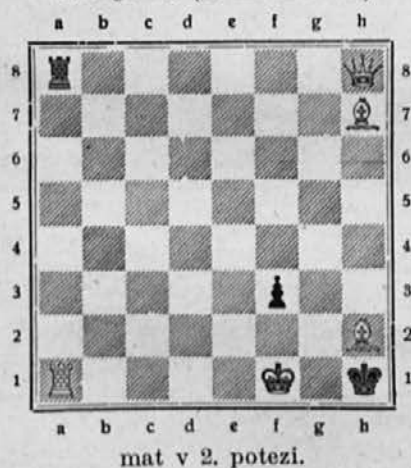
Častno priznanje v „Illustriertes Familienjournal“ 1910.

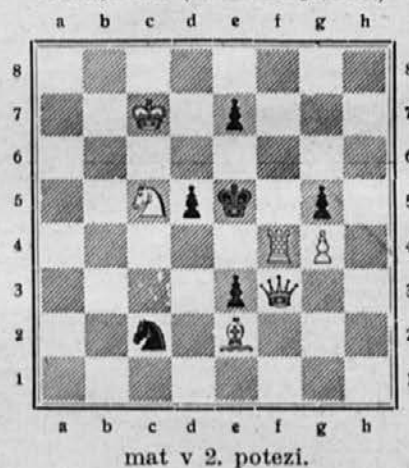
Naloga 13. (H. v. Gottschall.)

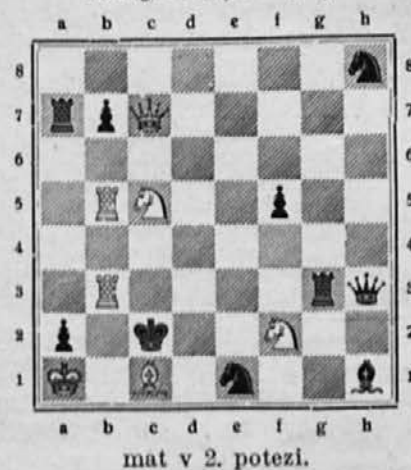
Naloga 14. (J. Chocholouš.)

Naloga 15. (G. E. Carpenter.)

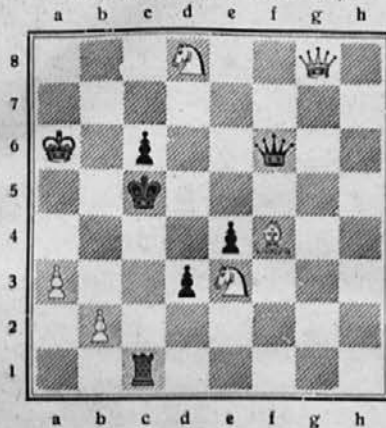
Naloga 16. (S. Loyd.)

Naloga 17. (J. Berger.)

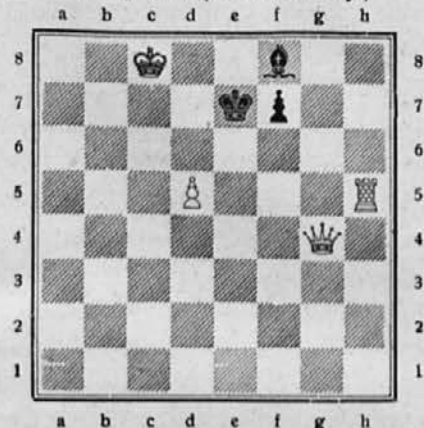

Naloga 18. (K. Traxler.)

mat v 2. potezi.

Naloga 19. (K. Makovský.)

mat v 2. potezi.

Drobiž.

Silvin Sardenko: Marijino kraljestvo na Jutrovem. Majhno delce, pa veliko pove. Drobna »ptica z bajnega vzhoda«, kakor ga imenuje kritik v »Dom in Svetu«, a poje lepe, našim ušesom nepoznane melodije. Drobni, nežni cvet, a lepo diši še blesteč se v jutranji rosi.

Tudi slovenski dijak bo v tem najnovejšem delcu našega Sardenka našel zase marsikaj novega, zanimivega in boderilnega. Gimnazija nudi našemu dijaku malo pogleda na vzhodno cerkveno polje, in še to le bolj na njegovo žalostno stran. Vzhod smo si vedno predstavljali kot okamenelo cvetno polje stare krščanske kulture, brez življenja, brez napredka in razvoja, ki samo polagoma razpada. In to je tudi res; saj bomo, kako vzhodna cerkev razpada v razne sekte in polagoma ruši podedovano krščansko resnico. A ene žive iskre, ki še lepo tli v tej okameneli masi, nismo opazili. To nam je pokazal Sardenko s svojim delom. Ta živa iskra je ljubezen vzhodne cerkve do prebl. Dev. Marije, prava otroška, goreča ljubezen, ki nič manj lepo ne plamti, kakor v katoliški Cerkvi sami. Marija — jutranja zarja še sije nad to ločeno siroto, temni oblaki zmot je niso zatemnili. Bog daj, da bi ji skoraj zasvetilo Soluce resnice in ji pokazalo, kje je njen pravi dom, da se zopet povrne v Očetovo hišo.

Naši dijaki so navdušeni, idealni Slovenci, vneti za slovansko vzajemnost. In to je tudi prav ter hvale vredno; za-

kaj mladenič brez idealov je to, kar ptica brez poleta. Toda same navdušene deklamacije o slovanski vzajemnosti so zlate pene brez koristi. Vsako navdušenje naj ima tudi svojo praktično stran, da koristi ideji, za katero se vnema. Ako torej hočemo kaj koristnega storiti za vzajemnost in zблиžanje z vzhodnimi, ločenimi brati, treba prej postaviti skupni kulturni temelj, ki je: popolna edinost v veri. Toda dijak še ne more misijonariti, niti bogato prispevati za zedinjenje ločenih slovanskih bratov, eno pa lahko stori, kakor nam kaže Sardenko: prositi skupno Mater, ki jo ljubita oba, naj privede ločenega brata v hišo Očetovo.

Dostavimo še eno misel. Imenovana knjižica naj vzbudi pri našem dijaštvu več zanimanja za naše bratske slovanske narode, njihovo kulturo, jezik in zgodovino. Naše gimnazije so žal še vedno preveč pod nemškim vplivom. Nemška in druga zgodovina se mu obširno razlaga, a o slovanski se omenja bore malo. Kaj ve slovenski dijak n. pr. o Hrvatih, Srbih, Bolgarih in Rusih?! Pa je tako lepa ta zgodovina, polna junških činov. Ako ti količkaj čas dopušča, vzemi v roke Staretovo občno zgodovino pa prebiraj to zgodovino, rasla ti bo v srcu ljubezen do lastnega in do bratskih nam narodov. Z ljubeznijo pa tudi pravi ponos in spoštovanje do vsega domačega. Boš videl, da je res, kar je rekel Koseski: »Biti slovenske krvi, bodi Slovencu ponos!«

Cenjeni dijaki, ki so naročeni na naš list, naj do 15. julija sporoče upravnistvu natančne naslove za počitnice.

Julija Štor, Ljubljana

Prešernova ulica št. 5.

Največja zaloga čevljev

za gospode, dame in otroke. — Sportni čevlji iz najbolj
slovitih tovarn. — Pravi goiserski gorski čevlji. |||||

Priporočljiva domača tvrdka!

Podpisani izjavljam v imenu stavbnega odbora za zidanje nove
cerkve v Šmihelu pri Žužemberku, da je gospod

Rajko Sušnik, umetni steklar v Šiški

napravil v imenovani cerkvi enajst novih oken, krasno in umetno v gotškem
slogu izdelanih, v splošno zadovoljnost in po zmerni ceni ter je zato v svoji
stroki vreden najboljšega priporočila.

Za stavbni odbor:

V Šmihelu, 12. avg. 1909.

Francišek Gabršek, župni upravitelj.

:: Domača tvrdka! ::

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ul. 9

Najstarejša in največja
trgovina z izgotovljeno obleko.

Velika zaloga srajc, ovratnikov
in kravat za gospode.

— Ustreznih vzorci so franke na razpolago. —

Priporočava se pred. dnovščini v naro-
čila za izvršitev raznovrstne

duhovniške obleke

iz zelačeno dobrega in trpežnega blaga
razne kakovosti, katerega imava prav
mного v zalogi. Postreževa na željo z
vzorci ter sva v stanu vsled nakupovanja
v množinah in obširne trgovine postreči z
istinito dobrim blagom in natančno iz-
vršitvijo po najnižji ceni.

V zalogi imava

izgotovljene obleke

za gospode, dečke, gospe in eklice po
najnovejšem kroju in lepih vzorcih.

Prodajalna „Katol. tisk. društva“ (H. Ničman) v Ljubljani

priporoča svojo

bogato zalogo šolskih in pisarniških potrebščin,

kakor: raznovrstni papir, zvezke, noteze, razne zapisnike, ko-
pirne knjige, šolske in pisarniške mape, pisala, radirke, črnilo,
gumi, tintnike, ravnila, trikote, šestila, barve, čopiče ter
raznovrstne razglednice in devocionalije.